

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt XIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

episcopatus & tota auctoritas nominis hujus emer-
sit. Quem sequentes, tam mala jam damnare
novimus quam probare laudanda, vel id verò
quod patrum instituta sacerdotali officio custo-
dientes, non censetis esse calcanda; quod illi non
humana, sed divina decrevere sententia; ut
quidquid quamvis de disjunctis remotisque pro-
vinciis ageretur, non prius ducerent finiendum,
nisi ad hujus sedis notitiam perveniret, ut
tota hujus auctoritate justa que fuerit pronun-
tatio firmaretur. Clausula illa generalis,
QUIDQUID, coërceri debet ad materiam
qua de agitur, juxta vulgatam juris defini-
tionem. Atque adeo restringenda est ad cau-
sas fidei, ut docet Innocentius ipse in epi-
stola ad Concilium Milevitanum: *Præsertim*,
inquit, *quoties fidei ratio ventilatur. Quare*
rectè Gelasius Papa in communitorio ad
Fauftum scripsit principalem auctoritatem,
licet non totam, deberi juxta canones se-
di apostolicæ in causa fidei: *Quantum ad re-*
ligionem pertinet, non nisi apostolicæ sedi, juxta
canones, debetur summa judicij totius. Extat
autem in Codice Iustiniano relatio in cau-
sa fidei à Iustiniano Augusto facta ad Ioan-
nem secundum Pontificem Romanum.

L. Inter clarat.
C. De sum. Trin.

CAPVT XIII.

Synopsis.

I. Referebatur etiam ad sedem apostolicam de
causis dubia disciplina. Ratio hujus institui proponi-
tur, petita ex necessitate communionis cum Ecclesia
Romana. Relatio & consultatio promiscuè accipiuntur.
Probatur multis auctoritatibus.

II. Relationes itaque & consultationes ad apo-
stolicam sedem mittebantur in capitibus dubia disci-
plina. Quod ostenditur exemplo Himerij Episcopi
Tarraconensis; qui Siricium Papam interrogavit de
quindecim capitibus disciplina, qua magni momenti
erant.

III. Probatur etiam ex Innocentio primo, qui
morem illum arcessit ab institutione majorum.

IV. Ea autem mens fuit Romanis Pontificibus,
quum consultationibus provincialium respondebant,
non ut novas leges præscriberent, sed ut eos revocarent
ad observationem canonum & antiqua traditionis.
Probatur ex eodem Innocentio, & Leone primo.

V. Episcopi adstricti erant ad observationem ha-
rum responsionum, quod decisiones essent ex canonibus
aut ex traditione petite. Quare Siricius epistolam
suam ad Himerium significari jubet omnibus Episco-
pis Hispaniarum.

VI. Locus ex epistola Innocentij ad Victricium
Roithomagensem explicatus. Synodus illic memorata,
non est Sardicensis, sed Nicæna. Sardicensis enim nihil
statuit de relationibus ad Summum Pontificem mitten-
dis in causa fidei.

VII. Canonibus tamen Nicænis modum quen-
dam præscribit Innocentius; qui petitus est ex cano-
ne sexto ejusdem Concilij Nicæni. Explicatur locus

Innocentij contra pravas aliorum interpretationes,
qui de depositionibus Episcoporum tantum heic agi
existimant, quod majores cause ad apostolicam se lens
referri heic jubeantur.

VIII. Qua sint cause majores. Præcis illis tem-
poribus depositiones Episcoporum non referebantur in-
ter causas majores, id quod manifestum est, & pro-
batur variis auctoritatibus. Majores cause, id est, dif-
ficiles questiones, ex Pelagio secundo Papa.

IX. Cause simplicium Presbyterorum ad sedem
apostolicam referebantur quando de fide agebatur.
Probatur multis exemplis. Ergo cause quoque Presby-
terorum possunt esse majores.

X. Existimat tamen Hincmarus Innocentium al-
ludere ad Concilium Sardicense, tamen si solus Ni-
cæni mentionem faciat. Relationem autem ad eum ca-
sum coërcet, si Episcopi appellaverint. Refellit
Hincmarus multiplicibus argumentis. Siricius & In-
nocentius nullos canones, præter Nicænos, in aucto-
ritatem receperunt. Nullos enim alios canones tunc
admittebat Ecclesia Romana.

I. P RÆTER causas quæ ad fidem per-
tinebant, relationes etiam fiebant ad
sedem apostolicam in causis dubiis discipli-
næ canonicæ. Ea quippe tempestate Roma-
na Ecclesia ac cetera Occidentis nulla alia
lege tenebantur quam Nicænis canonibus
& more majorum; quarum institutionum
auctoritas sanctius observabatur in Ecclesia
Romana, ubi quoque apertior erat earum
sententia. Quare cum provinciis Occiden-
tis ea necessitas incumbere ut capiti suo
consentire deberent tam in capitibus disci-
plinæ quam fidei, relationes ea de causa suas
ac consultationes ad apostolicam sedem mit-
tebant. Consultationes voco, quòd hæc duo
vocabula promiscuè accipiantur in Digestis,
Codice Theodosiano, & Iustiniano. Quo
exemplo scriptores quoque ecclesiastici pro-
miscuè his vocibus usi sunt. Inde factum ut
Hieronymus in epistola ad Ageruchiam, de
se loquens, dicat se apud Damasum operam
dedisse ut *Orientis atque Occidentis synodici*
consultationibus responderet. Et Innocentius
primus ad Concilium Milevitanum scribens,
hujuscemodi relationes, *Consulta* vocat; ac
testatur eam fuisse unam ex occupationibus
ordinariis apostolicæ sedis ut hujuscemodi:
consultationibus responderet: *Inter ceteras*
Ecclesie Romanae curas & apostolicæ sedis occu-
pationes, quibus diversorum consulta fidei ac
medica disceptatione tractamus. Si quis tamen
argumentum requirat manifestius ad pro-
bandum voces relationis & consultationis
promiscuè accipi consuevisse, proferenda
sunt verba Siricij Papæ in epistola ad Hime-
rium Episcopum Tarraconensem in Hispani-
a citeriori. *Directa*, inquit, *ad decessorem na-*
strum sancte recordationis Damasum sanctitatis
tue relatio me jam in sede ipsius constitutam
invenit: quam cum in conventu fratrum sollicit-

tius legeremus &c. Infrà: Ad singula consulta-
tioni tue responsum competens non negamus. In
libris quoque juris civilis hæ voces promiscuè
etiam accipiuntur.

II. Adnotavi supra, mitti solitas ad se-
dem apostolicam relationes sive consulta-
tiones in capitibus dubiæ disciplinæ. Hujus
rei exemplum extat in consultatione Hime-
rij Tarraconensis Metropolitanæ ad Siricium
Papam missa, qua eum interrogavit de quin-
decim capitibus disciplinæ, quæ magni mo-
menti erant, de baptismo nimirum, pœni-
tentia, Clericis, eorumque cœlibatu, ac de
monachis. Siricius verò, præcæ ætatis Pon-
tiffex, qui anno ccc lxxxv. & deinceps
fedebat, consultationem illam profectam esse
pronuntiat ex mero jure obsequij quod
sedi apostolicæ debetur. Sic enim scribit in
calce epistolæ ad Himerium: *Ad singulas cau-
sas de quibus ad Romanam Ecclesiam, utpote ad
caput sui corporis, retulisti, sufficientia, quantum
opinor, responsa reddidimus.*

III. Earum consultationum usus in du-
biis disciplinæ causis, disertis verbis expres-
sus habetur in epistolis Innocentij primi, qui
eum arcessit ab institutione majorum in epi-
stola ad Felicem Episcopum Nucernianum.
*Mirari non possumus, inquit, dilectionem tuam
sequi instituta majorum, omniæque que possunt
aliquam recipere dubitationem ad nos quasi ad ca-
put atque ad apicem episcopatus referre; ut con-
sulta videlicet sedes apostolica ex ipsis rebus du-
biis certum aliquid faciendum pronuntiet.* Ex-
cipi posset Felicem illum Episcopum Nuce-
rianum pertinuisse ad Diœcesim Romanam,
quòd Nucerniana civitas esset in provincia
Capuana. Itaque rei hujus probatio aliunde
petenda est. Eam autem valde illustrem ex-
hibet altera ejusdem Innocentij epistola
data ad Exuperium Episcopum Tolosa-
num, à quo consultus fuerat Innocentius.
*Et quidem dilectio tua, inquit, institutum se-
quuta prudentium, ad sedem apostolicam referre
maluit quid de rebus dubiis custodire deberet,
potius quam usurpatione præsumpta que sibi vi-
derentur de singulis obtinere.*

IV. Verùm illustriora hujus moris exem-
pla petenda sunt primùm ex epistola Inno-
centij ad universos Episcopos Macedoniæ,
in qua missæ ab eis relationi de dubiis disci-
plinæ responderet: *Ad quam, id est, sedem
apostolicam, relatio quasi ad caput Ecclesiarum
missa currebat.* Tum ex ejusdem epistola ad
Victricium Episcopum Rothomagensem,
qua ejus consultationi responderet. Ex ea au-
tem colligitur regula valde illustris, eam
nimirum Romanis Episcopis mentem non
fuisse, quum responsa dabant post consul-
tationes, ut novas leges his responsis præ-

scriberent, aut nova statuta inveherent, sed
tantùm ut Christianorum mentes revoca-
rent ad observationem canonum & antiquæ
traditionis. *Non quòd, ait Innocentius, nostra
præcepta aliqua imperentur, sed ea que per de-
sediæ aliquorum neglecta sunt, ab omnibus
observari cupiamus, que tamen apostolica &
patrum constitutione sunt constituta.* Ex eo
porrò fonte manat quod Leo primus ali-
cubi scribit, decreta sua ac decessorum suo-
rum ex canonum disciplina esse petita.
*De canonum, inquit, sunt promulgata disci-
plinis.*

V. Responsa tamen illa non ita acci-
pienda sunt ac si simplicis tantùm consilij
vicem subirent, sed velut decisiones ex ca-
nonibus aut ex traditione petitæ, ad quarum
observationem Episcopi erant adstricti. Eam
ob causam Siricius Himerio mandat ut res-
ponsa sua deferri curet ad Episcopos provin-
ciæ Tarraconensis, itémque ad eos qui
in reliquis quatuor Hispaniarum provinciis
morabantur, in Carthaginensi nimirum,
quæ nunc Toletana dicitur, Bætica sive
Andalusia, Lusitania, & Gallæcia. *Nunc
fraternitatis tue animum, inquit Siricius,
ad servandos canones & tenenda decretalia
constituta magis ac magis incitamus, ut hæc
quæ ad tua consulta rescripsimus, in omnium
coepiscoporum nostrorum perferri facias notio-
nem.*

VI. In eadem epistola Innocentij ad
Victricium extat illius Pontificis perscriptum
desiderium quoad causas Episcoporum, sed
iis verbis quæ molestos hæcenus habuerunt
eruditos. Contendebat quippe Innocen-
tius majores causas esse referendas ad se-
dem apostolicam post judicium Episcopo-
rum uniuscujusque provinciæ, juxta syno-
di constitutum & vetustam consuetudi-
nem. *Si autem, inquit, majores cause in
medium fuerint devolute, ad sedem apostoli-
cam, sicut synodus statuit, & vetus consue-
tudo exigit, post judicium episcopale referat-
tur.* Ex epistola porrò Innocentij ad Con-
cilium Milevitanum, in qua contendit jus
relationis in materia fidei ad sedem apo-
stolicam pertinere juxta canones, & ex
hoc epistolæ ad Victricium loco, qui syno-
do tribuit auctoritatem referendi de
causis majoribus, ex his inquam locis col-
ligitur heic agi de causis dubiis fidei &
disciplinæ, non autem simpliciter de de-
positionibus Episcoporum, aut in univer-
sum de omnibus causis, ut vulgo putant.
Synodus verò cujus hoc loco mentio-
nem facit Innocentius, & canones in epi-
stola ad Milevitanum Concilium lauda-
ti, omnino sunt alij præter Sardicenses.

Innoc. in ep. ad
Victric. c. 1.

Vide lib. 1. c. 10.
5. 6.

Synodus enim Sardicensis nihil statuit de relationibus ad Summum Pontificem mittendis in materia fidei. Itaque synodus illa ab Innocentio laudata non alia est quam Nicæna, cujus ipse mentio facit in initio hujus capituli tertij; ubi ait causas Clericorum, tam superioris ordinis, quam etiam inferioris, terminandas esse secundum Nicænam synodum ab Episcopis provinciarum, adeo ut non liceat ad alias convolare provincias.

VII. Canonibus tamen Nicænis modum quendam præscribit Innocentius his verbis: *Sine præjudicio tamen Ecclesie Romanæ, cui in omnibus causis debet reverentia custodiri.* Clausula illa petita est ex canone sexto ejusdem Concilij Nicæni; quo vetus consuetudo confirmatur pro conservatione jurium Patriarcharum & ceterorum Metropolitanorum, præcipuè verò pro juribus Episcopi Romani conservandis, qui illic expressè nominatur. Quare cum Innocentius pronuntiat synodum Nicænam causas Clericorum superioris ordinis commisisse iudicio synodorum uniuscujusque provinciarum, rectè addidit salvam tamen esse in omnibus debere reverentiam sedi Romanæ debitam, id est, servandam esse auctoritatem primatus Romani ab eadem Nicæna synodo confirmati. Quoniam verò exceptio illa vaga est & generalis, & ad causas Episcoporum & reliquorum Clericorum porrigitur, (hic est enim genuinus sensus horum verborum in omnibus causis) eam Innocentius apertè explicat in iis quæ sequuntur, quæ duo quædam probant, nimirum reverentiam illam versari in jure relationis, & relationem tamen fieri tantum debere in causis majoribus, id est, in controversiis fidei & in dubiis disciplinæ causis. Et quia duo illa capita respicere possunt non solum Episcopos, sed etiam reliquos Clericos, & laicos, rectè scriptum est in initio capituli tertij servandam esse reverentiam Ecclesie Romanæ debitam, id est, mittendam esse relationem ad apostolicam sedem *in omnibus causis*, id est, in causis & contentionibus quæ inter Clericos tam superioris ordinis quam etiam inferioris fuerint exortæ. Existimo autem eam explicationem multò meliorem esse ea quæ vulgò huic loco affingitur, verba nempe illa, *in omnibus causis*, nihil aliud significare quam depositiones Episcoporum, quæ dein explicantur, ut aiunt, sub nomine causarum majorum. Nam interpretatio illa violenta est, ac verbis ipsis contraria; quæ, ut dixi, complectuntur causas Episcoporum & Clericorum, quoties eas contingit esse majores.

VIII. Ad faciliorem autem intelligen-

tiam hujus materie, observandum est causas majores sedi apostolicæ reservatas ea tempestate restrictas fuisse ad duo capita superius allata, ad dubia videlicet fidei & disciplinæ, tum depositiones Episcoporum inter causas majores non fuisse relatas tempore Concilij Nicæni, neque deinceps per multum ævi. Harum observationum probatio in promptu est, & manifesta. Constat enim depositiones Episcoporum peragi olim solitas unica Episcoporum auctoritate, juxta canones Nicænos itémque Sardicensis, qui prorsus obtinuerunt in Occidente usque ad tempora Nicolai primi; adeo ut si appellatio non interponeretur, depositiones illæ mandarentur executioni absque auctoritate Summi Pontificis. Præterea Pelagius secundus ad Joannem Patriarcham CP. scribens circa annum DLXXVII. locum hunc ex epistola Innocentij laudans & interpretans, ait unamquamque provinciam habere debere suos iudices, Episcopos nimirum, ut in sua quælibet synodo causas terminet, tam Episcoporum quam aliorum Clericorum, si appellatio non interponeretur. Tum addit majores & difficiles quæstiones referri semper debere ad apostolicam sedem, sicut synodus statuit, & consuetudo exigit. *Majores verò, inquit, & difficiles quæstiones, ut sancta synodus statuit, & beata consuetudo exigit, ad sedem apostolicam semper referantur.* Quibus verbis explicat verba Innocentij: *Majores cause*, id est, *difficiles quæstiones*. In eundem sensum Leo primus, ad Anastasium Episcopum Thessalonicensem scribens, tum demum causas Episcoporum referendas esse docet ad apostolicam sedem si quid inciderit admodum difficile, ita ut nec à synodo provinciali definiti potuerit, nec à synodo Illyricana: *Si foris inter ipsos qui præsent de majoribus (quod absit) peccatis causa nascatur quæ provinciali nequeat examine definiti, fraternitatem tuam de totius negotij qualitate Metropolitanus curabit instruere; & si coram positus partibus nec tuo fuerit res sopita iudicio, ad nostram cognitionem quicquid illud est transferatur.* Sanè Vigilus Pontifex Romanus ad Eutherij consulta respondens, ac causas commemorans sedi apostolicæ reservatas, iudicia appellationum Episcoporum & majores causas velut quasdam res prorsus divinas recenset. *Omnium appellantium apostolicam sedem Episcoporum iudicia*, inquit, *& cunctarum majorum negotia causarum eidem sancte sedi reservata esse liquet.*

IX. Præterea, causæ simplicium Presbyterorum, quando de fide agebatur, ad sedem apostolicam referebantur, ut patet ex causa

causa Pelagij & Celestij. Idem constat etiam ex causa Eustathij Diaconi, quem de hæresi suspectum esse censuerant Episcopi Macedoniæ: quem tamen gradu suo deiecere noluit Innocentius, tamen ab Episcopis illis fuisset damnatus. Tum etiam proferri potest exemplum Eutyctetis Archimandritæ Constantinopolitani. Vnde colligitur causas quoque Presbyterorum posse esse majores, æquè ac causas Episcoporum.

X. Ea est sententia Hincmari ut existimet Innocentium, tamen Nicæni Concilij mentionem faciat in initio hujus capituli tertij epistolæ ad Viætricum, alludere nihilominus ad Concilium Sardicensè, cum ait, *ad sedem apostolicam, sicut synodus statuit, referatur, ac relationem illam tum demum fieri debere si Episcopi appellaverint.* Hæc sunt verba Hincmari. *Beatus quoque Innocentius, inquit, ad Viætricium Rothomagensem Episcopum duo capitula magni Concilij Nicæni & capitulum Sardicensium Concilij de Episcoporum ad sedem apostolicam appellatione uno capitulo sagaciter atque patenter explicat.* Hæc est sententia Hincmari, ut dixi. Sed multa sunt quæ me ab eo discedere cogunt. Primum enim propositio Innocentij puris & manifestis verbis concepta est, nulla conditione adjecta. Decernit autem ut ad sedem apostolicam referatur in omnibus causis majoribus, absque ullo discrimine. Et tamen Hincmarus eas relationes coercet ad solas Episcoporum depositiones, si fortè provocaverint. Deinde, causæ majores propriè sunt illæ quas commemoravi, non autem judicia Episcoporum, nisi si in judiciis illis incideret difficilis quæpiam quæstio nondum à canonibus definita, à adnotavit Hincmarus ipse in epistola ad Nicolaum primum, quæ extat apud Flodoardum, cuiusque infra mentionem faciam in capite xx i. hujus libri. Tertio, verisimile non est ut Innocentius alterius Concilij meminisse voluerit in fine capituli quàm ejus mentionem fecit in initio, quin discrimen adnotare etiam voluerit, si ullum fuisset. Demum adnotandum hæc est (& hæc observatio multum confert ad decisionem propositio- nis principalis) Siricium & Innocentium nullos canones in auctoritatem recepisse quàm Nicænos. Neuter enim aliorum canonum observationem imperat quàm Nicænorum. id quod eorum ex epistolis liquet. Quin & Innocentius in epistola ad clerum Constantinopolitanum, quæ extat apud Sozomenum, disertis verbis scribit nullos esse canones, præter Nicænos, ad quorum observationem Ecclesia teneatur. *Canonibus porro obsequendum esse scribimus, inquit, qui*

Nicæe sunt decreti: quos solus consecrari decet Ecclesiam catholicam, & juxta eos judicare. Idipsum scribit Innocentius in epistola ad Theophilum Episcopum Alexandrinum, quæ extat apud Palladium in vita Chryso- stomi, ubi ait Romanam Ecclesiam nullos canones admittere præter Nicænos: *Alios quippe canones Romana non admittit Ecclesia.*

CAPVT XIV.

Synopsis.

I. Relationes etiam à Conciliis generalibus & nationalibus fiebant ad apostolicam sedem, tanquam ad caput omnium Ecclesiarum, ut ejus auctoritate consequeretur executio constitutorum, neque tamen eorum confirmatio petebatur. Probaturs ex epistola synodica Concilij Sardicensium.

II. Concilium Arelatense statutorum suorum publicationem delegat Papa Silvestro. Secunda synodus Oecumenica relationem ad Damasum Papam misit de rebus in synodo gestis, procul à petitione confirmationis.

III. Concilia provincialia Occidentis referebant ad sedem apostolicam de depositionibus Episcoporum; ne videlicet Episcopus Romanus & reliqui occidentales deciperentur ab Episcopis dejectis.

IV. Innocentius primus avox vulnus infixit auctoritati synodi provincialis Macedonie in causa Bubaly & Tauriani. Congruentibus autem Episcopis Macedoniæ, non attulit Sardicenses canones, aut Nicænos, sed æquitate.

I. **P**OST explicata duo relationum genera quæ sedi Romanæ tribuebant jus cognoscendi de causis provincialium post judicia synodorum, superest ut tertium relationis genus usurpatum fuisse ostendamus, quæ ad sedem apostolicam tanquam ad caput omnium Ecclesiarum fiebat à Concilio generali aut nationali, ut rerum constitutarum executio consequeretur auctoritate Pontificis Romani. Genus illud relationis illustriori exemplo probari non potest quàm ex epistola synodica Concilij Sardicensium, in qua patres fatentur se relationem illam ad Papam Iulium mittere tanquam ad caput, sed ita tamen ut ab eo non petant confirmationem rerum à se constitutarum, sed tantum ut certiores de his faciat Episcopos Italia, Sicilia, & Sardinia. *Hoc enim optimum, inquit, & valde congruentissimum esse videbitur, si ad caput, id est, ad Petri Apostoli sedem, de singulis quibusque provinciis Domini referant sacerdotes.* Intra: *Tua autem excellens prudentia disponere debet ut per tua scripta qui in Sicilia, qui in Sardinia, & in Italia sunt fratres nostri, quæ acta sunt & quæ definita cognoscant, & ne ignorantes eorum accipiant litteras communicatorias quos extra episcopatum*

justa sententia declaraverit.

Tom. II

Vu

Hincmar. ep. 9. p. 12. & libel.

Melchior ep. 1. & 1. Innoc. ep. ad Viætricium ad Alexandr. ad Episcopos Macedoniæ, & ad quædam Tolet.

Epist. Synod. Conc. Sardic. 19. Hilari. in Fragm.